

УДК 351:340.13:334.72:316.334.3(477)

DOI: 10.35432/tisb352026354559

Катерина Ровинська

*к.н. держ. упр., доцент, професор кафедри публічної служби та права
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0002-1334-3112>
e-mail: rovkateryna@gmail.com*

Микола Попов

*к.н. держ. упр., професор,
професор кафедри публічного управління та регіоналістики
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-0204-1810>
e-mail: popovmykola67@gmail.com*

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАРТНЕРСТВА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У статті розкрито публічно-управлінські засади правового забезпечення партнерства підприємництва та громадянського суспільства в Україні в умовах воєнного стану, післявоєнної відбудови та імплементації стратегічних документів розвитку.

Акцент зроблено на аналізі оновленого нормативно-правового середовища, зокрема Закону України «Про публічно-приватне партнерство» та Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», яким передбачено втрату чинності Господарським кодексом України.

Обґрунтовано, що ці зміни формують нову рамку публічного управління залученням бізнесу до реалізації публічно значущих завдань і впливають на можливості інституцій громадянського суспільства брати участь у підготовці, виконанні та моніторингу відповідних проєктів.

У теоретико-методологічному вимірі підприємництво розглянуто як публічно значущого актора, а соціально відповідальний бізнес – як суб'єкт, що поєднує економічні та суспільні функції у взаємодії з органами публічної влади та громадянським суспільством. Здійснено узагальнення основних інституційних та процедурних механізмів партнерства (консультативно-дорадчі органи, публічні консультації, проєкти публічно-приватного партнерства, спільні соціальні та відбудовчі ініціативи).

Виявлено ключові прогалини правового регулювання, пов'язані з невизначеністю статусу інститутів громадянського суспільства в проєктах за участю бізнесу та обмеженою інтеграцією стандартів відповідальної ділової поведінки в національне законодавство.

Сформульовано напрями удосконалення публічно-управлінських механізмів правового забезпечення партнерства підприємництва й громадянського суспільства як важливої передумови зміцнення національної стійкості та ефективною повоєнної відбудови.

Ключові слова: публічне управління, громадянське суспільство, підприємництво, соціально відповідальний бізнес, публічно-приватне партнерство, публічно-приватно-громадське партнерство, правове забезпечення, післявоєнна відбудова.

Kateryna Rovynska

*PhD in public administration, associate professor,
professor of the department of public service and law
ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0002-1334-3112>
e-mail: rovkateryna@gmail.com*

Mykola Popov

*PhD in public administration, professor,
professor of the Department of Public administration and regionalism
ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0003-0204-1810>
e-mail: popovmykola67@gmail.com*

PUBLIC GOVERNANCE FOUNDATIONS OF THE LEGAL FRAMEWORK FOR PARTNERSHIP BETWEEN BUSINESS AND CIVIL SOCIETY IN UKRAINE

The article examines the public governance foundations of the legal framework for partnership between business and civil society in Ukraine under conditions of martial law, post-war recovery, and the implementation of strategic development documents. The focus is placed on analysing the updated regulatory environment, in particular the Law of Ukraine “On Public-Private Partnership” and the Law of Ukraine “On Peculiarities of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms in the Transitional Period and Associations of Legal Entities”, which provides for the repeal of the Commercial Code of Ukraine. It is substantiated that these changes shape a new framework of public governance for engaging business in the implementation of publicly significant tasks and affect the capacity of civil society institutions to participate in the preparation, implementation, and monitoring of relevant projects. Consequently, this shifting legislative landscape necessitates a deeper reassessment of how state institutions harmonize market interests with civic oversight. By evaluating these systemic changes, the study establishes a conceptual link between regulatory evolution and grassroots civic engagement.

In the theoretical and methodological dimension, entrepreneurship is considered as a publicly significant actor, while socially responsible business is viewed as a subject that combines economic and social functions in its interaction with public authorities and civil society. The article generalises the main institutional and procedural mechanisms of partnership (consultative and advisory bodies, public consultations, public-private partnership projects, joint social and recovery initiatives). It identifies key gaps in legal regulation related to the uncertain status of civil society institutions in projects involving business, as well as the limited integration of standards of responsible business conduct into national legislation. The article formulates directions for improving public governance mechanisms of the legal framework for partnership between business and civil society as an important precondition for strengthening national resilience and ensuring effective post-war recovery. Ultimately, the proposed recommendations offer a practical roadmap for lawmakers to build a more transparent, collaborative, and inclusive institutional environment.

Keywords: public governance, civil society, entrepreneurship, socially responsible business, public-private partnership, public-private-civil partnership, legal framework, post-war recovery.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, трансформація економіки у воєнних та повоєнних умовах, а також реалізація

євроінтеграційного курсу зумовлюють структурну перебудову взаємовідносин між державою, бізнесом і громадянським суспільством. Стратегічні документи державної політики – Національна економічна стратегія на період до 2030 року [9], Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [13], Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки [10], проєкт Стратегії сталого розвитку України до 2030 року [17] – прямо орієнтують публічну владу на залучення підприємництва та інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації публічної політики, зокрема в сферах відбудови, регіонального розвитку, соціальної згуртованості та безпеки.

Водночас аналіз реальних практик показує, що правове поле, яке регламентує взаємодію підприємницького та громадського секторів, залишається фрагментарним і несистемним. Норми господарського, цивільного, податкового, адміністративного законодавства, акти щодо підтримки громадянського суспільства та розвитку державно-приватного партнерства не формують цілісної моделі «підприємництво – громадянське суспільство», а зосереджені переважно на окремих аспектах: створенні сприятливого бізнес-клімату, стимулюванні інвестицій, організаційно-правових засадах діяльності громадських об'єднань тощо. Це зумовлює розрив між декларованою в стратегічних документах партнерською моделлю «держава – бізнес – громадянське суспільство» та обмеженими, часто формалізованими механізмами реальної участі бізнесу й громадських організацій у виробленні та реалізації рішень публічної влади [9;13;10].

Сучасний міжнародний порядок денний також акцентує на необхідності відповідальної ділової поведінки бізнесу та посилення його взаємодії з громадянським суспільством. Керівні документи ООН та ОЕСД щодо відповідальної ділової поведінки (responsible business conduct, RBC) і впровадження Керівних принципів ООН з бізнесу і прав людини, а також спеціальні аналітичні огляди, присвячені наслідкам війни проти України, підкреслюють, що бізнес має не лише мінімізувати негативний вплив своєї діяльності, а й робити внесок у відбудову, захист прав людини, підтримку вразливих груп, діючи у тісній взаємодії з органами влади та громадянськими організаціями [19; 22].

Для України, яка приєдналася до Декларації ОЕСД про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства і взяла на себе зобов'язання створити національний механізм імплементації Настанов ОЕСД для багатонаціональних підприємств, це означає потребу в адаптації національної правової системи до стандартів відповідальної ділової поведінки, у яких ключовими партнерами бізнесу визначаються громади та організації громадянського суспільства [22].

У науковому вимірі постає комплекс проблем, пов'язаних із:

- уточненням змісту та структури правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в контексті публічного адміністрування;
- виявленню того, якою мірою чинні стратегічні та концептуальні документи (Національна економічна стратегія 2030, націоналізовані Цілі сталого розвитку, Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства) інтегрують вимоги до соціально відповідального бізнесу та участі громадських організацій у регулюванні підприємницької діяльності [1;13;10];
- аналізом відповідності національних підходів міжнародним стандартам відповідальної ділової поведінки, належної обачності (due diligence) і участі стейкхолдерів [19;22].

З практичної точки зору проблема полягає в тому, що за відсутності цілісної, узгодженої моделі правового забезпечення взаємодії підприємництва й громадянського суспільства:

- ускладнюється інституціоналізація публічно-приватно-громадських партнерств у проєктах відбудови, розвитку інфраструктури, надання соціальних послуг;

- зберігаються ризики формалізації публічних консультацій і участі бізнесу та НУО в регуляторній політиці;
- недостатньо використовується потенціал соціально відповідального бізнесу та громадянських організацій у реалізації стратегічних документів розвитку держави, зокрема в частині досягнення цілей сталого розвитку, підвищення економічної стійкості та соціальної згуртованості [13;10;17].

Таким чином, постановка проблеми полягає у необхідності теоретико-правового осмислення та системного аналізу правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в Україні з урахуванням вимог стратегічних і концептуальних документів національного розвитку, міжнародних стандартів відповідальної ділової поведінки, а також викликів воєнного стану та повоєнної відбудови. Розв'язання цієї проблеми має подвійне значення: наукове – для розвитку доктрини публічного адміністрування, права та досліджень громадянського суспільства; і практичне – для удосконалення національної нормативно-правової бази, формування ефективних механізмів участі бізнесу й громадських організацій у реалізації Національної економічної стратегії, Цілей сталого розвитку України та Національної стратегії розвитку громадянського суспільства [9;13;10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання становлення та розвитку громадянського суспільства в Україні ґрунтовно досліджено у колективній монографії під ред. Ф. Рудича [5], де проаналізовано специфіку інституціоналізації громадянського суспільства та його взаємодії з державою. Ю. Шайгородський акцентує увагу на чинниках і суперечностях формування громадянського суспільства в українських реаліях [18], тоді як праці Т. Гончарук і М. Шумки розкривають проблему становлення й потенціал розвитку громадянського суспільства з урахуванням ментальних та інституційних бар'єрів [3]. Державну політику сприяння розвитку громадянського суспільства, її інструменти та обмеження проаналізовано в роботах О. Дем'яненко й Т. Андрійчук, які підкреслюють розрив між стратегіями та реальними механізмами підтримки інститутів громадянського суспільства [7; 1].

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження соціальної та корпоративної соціальної відповідальності бізнесу сформовано у працях М. Пушкаря та Л. Голінач, де розкрито внутрішні й зовнішні виміри соціально відповідальної поведінки компаній [15], у колективній монографії під наук. ред. А. Колота, яка пропонує цілісну концепцію соціальної відповідальності у зв'язку з цілями сталого розвитку [16], а також у дослідженні М. Дейч, що обґрунтовує багаторівневу систему соціальної відповідальності та потребу її управлінської інституціоналізації [6]. Внесок В. Круглова полягає в аналізі державно-приватного партнерства як форми взаємодії держави та бізнесу, однак участь інститутів громадянського суспільства в цих відносинах розкривається лише побіжно [8]. Отже, наявні дослідження детально опрацьовують окремо проблематику громадянського суспільства [5;18;3;7;1] та соціально відповідального бізнесу [15;12;6], але питання комплексного правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в українському контексті залишаються недостатньо систематизованими, що й зумовлює потребу даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є здійснення комплексного теоретико-правового аналізу правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в Україні з урахуванням положень стратегічних документів національного розвитку та сучасних підходів до розуміння громадянського суспільства й соціально відповідального бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Отримані результати дослідження засвідчують, що у сучасних

умовах підприємництва в Україні не може розглядатися лише як різновид економічної діяльності, спрямованої на отримання прибутку. Під впливом воєнних викликів, завдань повоєнного відновлення та реалізації стратегічних документів розвитку змінюється уявлення про місце бізнесу в системі публічного управління: він дедалі більше виступає публічно значущим суб'єктом, від якого очікується не лише дотримання законодавства, а й активна участь у вирішенні суспільно важливих завдань – підтримці територіальних громад, розвитку інфраструктури, забезпеченні прав людини, відбудові критичної інфраструктури, взаємодії з громадськими організаціями.

У цьому контексті соціально відповідальний бізнес доцільно розглядати як особливий, «гібридний» суб'єкт, що поєднує приватний економічний інтерес із добровільним або нормативно очікуваним виконанням суспільно корисних функцій. Таке розуміння наближає підприємництво до інститутів громадянського суспільства й дозволяє розглядати їхню взаємодію як елемент сучасного публічного врядування, а не як периферійну благодійну діяльність. Інститути громадянського суспільства – громадські об'єднання, благодійні організації, органи самоорганізації населення, професійні асоціації – у цьому трикутнику «держава – бізнес – громадянське суспільство» виступають каналами виявлення суспільних інтересів, носіями експертного знання й важливими елементами громадського контролю, тоді як бізнес стає для них партнером, співвиконавцем і донором ресурсів.

Особливе значення для правового забезпечення такої взаємодії мають оновлення законодавства про партнерство публічної влади та бізнесу й трансформація системи регулювання господарських відносин. Прийняття Закону України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX стало поворотним моментом, оскільки замість попередньої моделі державно-приватного партнерства запроваджено сучасний підхід до публічно-приватного партнерства, зорієнтований на довгострокову співпрацю, збалансований розподіл ризиків, прозорість процедур відбору приватних партнерів та орієнтацію на досягнення суспільно значущих результатів [12]. У законі конкретизовано сфери застосування публічно-приватного партнерства, форми його реалізації, вимоги до підготовки проектів, зміст та структуру договорів, а також передбачено поступовий перехід до використання електронної системи для проведення конкурсів і конкурентного діалогу [12; 14]. Професійні огляди цієї реформи підкреслюють, що нове правове регулювання покликане зробити участь бізнесу у відбудові та модернізації інфраструктури більш передбачуваною й захищеною, водночас посилюючи вимоги до відкритості та підзвітності публічних партнерів [2; 14].

Не менш важливим є те, що внаслідок прийняття Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX Господарський кодекс України визнано таким, що втратив чинність, і з 28.08.2025 р. регулювання відносин у сфері підприємництва остаточно зосереджується у Цивільному кодексі та спеціальних законах [11].

Аналітичні матеріали засвідчують, що це рішення означає відмову від дуалістичної моделі «цивільного» і «господарського» права та перехід до єдиного цивілістичного підходу, доповненого окремими публічно-правовими режимами регулювання сфер із підвищеним суспільним інтересом [4].

У площині взаємодії підприємництва та громадянського суспільства це означає, що правова база такої взаємодії формується шляхом поєднання загальних конструкцій цивільного права (договори, спільна діяльність, управління майном) із спеціальними законами про публічно-приватне партнерство, громадські об'єднання, благодійні організації та іншими актами, які визначають порядок участі заінтересованих сторін у формуванні й реалізації публічної політики.

Практика реалізації публічно-приватного партнерства свідчить, що, хоча інститути громадянського суспільства й не закріплені в законі як повноцінні партнери в таких проектах, вони фактично залучаються до них у ролі ініціаторів, експертів, представників інтересів територіальних громад та суб'єктів громадського контролю [12;2;14]. Саме в цій площині виникають ознаки публічно-приватно-громадського партнерства, коли до традиційної зв'язки «публічний партнер – приватний партнер» додається постійна організована участь громадських організацій, які впливають на постановку завдань, критерії ефективності, соціальні та екологічні параметри проектів. Однак відсутність прямого закріплення такого формату у законодавстві зумовлює невизначеність правового статусу громадських організацій у цих відносинах та нерівність доступу різних груп громадянського суспільства до процесу ухвалення рішень.

Паралельно з оновленням національного законодавства зростає роль міжнародних стандартів відповідальної ділової поведінки. У документах Організації економічного співробітництва та розвитку, присвячених наслідкам збройної агресії Російської Федерації проти України, наголошується, що відповідальна поведінка бізнесу має стати одним із ключових інструментів пом'якшення негативних впливів війни на населення, економіку та довкілля, а також передумовою для залучення інвестицій у відновлення [19].

У дослідженнях Програми розвитку ООН, спрямованих на оцінку стану відповідальної поведінки бізнесу в Україні в умовах війни, доводиться, що саме у співпраці з органами публічної влади та громадянським суспільством компанії здатні системно враховувати ризики порушення прав людини, планувати заходи із запобігання шкоді та звітувати про результати такої діяльності [23; 21]. Таким чином, міжнародні стандарти задають рамку, у межах якої має розвиватися національне правове забезпечення взаємодії бізнесу й громадянського суспільства, зокрема в частині запровадження вимог посиленої належної обачності під час реалізації проектів у високоризикових умовах.

Систематизація інституційних і процедурних механізмів взаємодії дозволяє зробити низку узагальнень. По-перше, на рівні консультативно-дорадчих органів і процедур публічних консультацій створено формальні канали участі як бізнесу, так і громадських організацій у підготовці нормативно-правових актів та програм розвитку, однак їхній реальний вплив значною мірою залежить від політичної волі органів влади й культури відкритості, оскільки законодавство не завжди встановлює обов'язковість врахування результатів таких консультацій. По-друге, у сфері публічно-приватного партнерства наявні приклади фактичного залучення громадських організацій та територіальних громад до планування та громадського моніторингу проектів, але це здійснюється переважно на основі локальних практик і підзаконних актів, а не як елемент чітко визначеного загальнодержавного правового режиму [12;2;14]. По-третє, значна частина взаємодії бізнесу з громадянським суспільством реалізується через корпоративні, благодійні та гуманітарні програми, що спираються на загальні норми цивільного права і законодавства про об'єднання громадян, але залишаються поза спеціальним правовим регулюванням, яке могло б забезпечити більшу прозорість, прогнозованість і захист прав бенефіціарів.

Воєнний вимір додає до цієї картини принципово нові акценти. Масштабне залучення бізнесу до підтримки Збройних Сил України, допомоги внутрішньо переміщеним особам, відновлення соціальної інфраструктури, реалізації спільних з громадськими організаціями програм психологічної, соціальної та економічної підтримки засвідчує, що соціальна відповідальність бізнесу вийшла за межі окремих проектів та стала важливою умовою стійкості держави й суспільства [19;23;21]. За таких умов взаємодія підприємництва та громадянського суспільства перетворюється на один із ключових ресурсів відновлення й розвитку, а правове забезпечення цієї взаємодії – на важливу складову політики національної безпеки та відбудови.

Узагальнення результатів дослідження дозволяє зробити висновок, що сучасний стан

правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в Україні характеризується поєднанням значного практичного потенціалу й фрагментарного, недостатньо системного нормативного регулювання. З одного боку, оновлене законодавство про публічно-приватне партнерство та скасування Господарського кодексу України створюють підґрунтя для більш гнучкого поєднання приватноправових і публічно-правових інструментів у спільних проектах за участю бізнесу й публічних партнерів [12; 11; 4]. З іншого боку, відсутність чіткого закріплення ролі інститутів громадянського суспільства в механізмах публічно-приватного партнерства, а також недостатня інтеграція міжнародних стандартів відповідальної поведінки бізнесу в національне законодавство звужують можливості формування повноцінної моделі публічно-приватно-громадського партнерства. Саме подолання цих прогалин, розроблення дієвих правових механізмів участі громадських організацій у проектах за участю бізнесу та поглиблення зв'язку між відповідальною поведінкою підприємств і реалізацією стратегічних документів розвитку України становлять ключовий напрям подальшого вдосконалення правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнення результатів проведеного дослідження дає підстави стверджувати, що правове забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства в Україні перебуває на етапі глибокої трансформації, зумовленої як зовнішніми (війна, європейська інтеграція), так і внутрішніми (оновлення законодавства, скасування Господарського кодексу України) чинниками. Прийняття Закону України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX та втрата чинності Господарського кодексу України на підставі Закону України № 4196-IX засвідчили перехід до більш цілісного, цивілістичного підходу до регулювання підприємницької діяльності, у межах якого взаємодія бізнесу з іншими суб'єктами – передусім публічною владою та інститутами громадянського суспільства – будується на поєднанні цивільно-правових і публічно-правових механізмів.

На теоретико-правовому рівні у роботі обґрунтовано, що підприємництво в сучасних умовах доцільно розглядати як публічно значущого суб'єкта, який виходить за межі традиційної моделі максимізації прибутку і несе відповідальність перед суспільством та державою за наслідки своєї діяльності. Соціально відповідальний бізнес постає як «гібридний» суб'єкт, що поєднує ринкову логіку дії з виконанням суспільно корисних функцій, а відтак органічно вбудовується в архітектоніку трикутника «держава – бізнес – громадянське суспільство». Інститути громадянського суспільства в цій системі відіграють подвійну роль – партнерів у реалізації проектів і водночас суб'єктів громадського контролю, що посилює вимоги до прозорості та підзвітності бізнесу й органів влади [5;18;3;7;15;16;6; 19;23;21].

Аналіз оновленої нормативно-правової бази дав змогу виявити, що законодавство України створює суттєві можливості для залучення підприємницького сектору до реалізації публічно значущих завдань через інститут публічно-приватного партнерства, механізми публічних консультацій, програми підтримки громадянського суспільства. Водночас правове регулювання безпосередньо взаємодії підприємництва та інститутів громадянського суспільства, у тому числі в межах публічно-приватних проектів, залишається фрагментарним і не утворює цілісного режиму публічно-приватно-громадського партнерства. Громадські організації фактично залучаються до підготовки й моніторингу таких проектів, однак їх статус, повноваження, гарантії впливу та участі у розподілі результатів чітко не визначені [12;2;14].

Військовий вимір і завдання повоєнної відбудови надали нової ваги проблематиці відповідальної поведінки бізнесу. У дослідженнях Організації економічного співробітництва та розвитку, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних структур наголошується, що саме у взаємодії з органами публічної влади та громадянським

суспільством бізнес здатен системно враховувати ризики порушення прав людини, негативного впливу на довкілля і громади, а також забезпечувати належну обачність у ланцюгах постачання і відновлювальних проєктах [19;23;21]. Для України це означає необхідність інтеграції міжнародних стандартів відповідальної ділової поведінки в національну правову систему – як у сфері публічно-приватного партнерства, так і в регулюванні корпоративного управління, нефінансової звітності, участі інститутів громадянського суспільства у нагляді за реалізацією великих проєктів.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямку доцільно пов'язувати із поглибленням доктринальне обґрунтування моделі публічно-приватно-громадського партнерства як окремого правового режиму із визначеними суб'єктами, видами договорів, гарантіями участі та механізмами відповідальності сторін. По-друге, актуальним є комплексне дослідження міжнародного досвіду інституціоналізації участі громадянського суспільства у проєктах партнерства держави й бізнесу та можливостей його адаптації до українських умов. По-третє, важливим є розроблення пропозицій щодо запровадження в Україні системи обов'язкової або стимульованої нефінансової звітності підприємств про вплив на громади і довкілля, яка б стала інструментом підзвітності бізнесу перед суспільством і основою для посиленого громадського контролю. По-четверте, необхідними є подальші емпіричні дослідження практик взаємодії бізнесу та громадянського суспільства на місцевому рівні в умовах воєнного стану і відбудови, що дозволить конкретизувати правові моделі та виявити бар'єри, які перешкоджають їх широкому впровадженню.

Реалізація зазначених наукових і прикладних напрямів сприятиме формуванню в Україні цілісної, внутрішньо узгодженої моделі правового забезпечення взаємодії підприємництва та громадянського суспільства, здатної підтримати процес післявоєнної відбудови, зміцнення національної стійкості та наближення до європейських стандартів публічного управління і демократії.

Список використаних джерел

1. Андрійчук Т. С. Державна підтримка розвитку громадянського суспільства в Україні: стратегічні завдання та механізми реалізації // Вісник Національного технічного університету України «КПІ імені Ігоря Сікорського». Серія: Політологія. Соціологія. Право. – 2020. – № 4 (48). – С. 52–60.
2. Було ДПП, а стало ППП – і що далі? // GOLAW. 01.10.2025. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/bulo-dpp-a-stalo-ppp-i-shho-dali/>
3. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей : матеріали міжнародних філософсько-економічних читань. – Львів, 2011. – С. 215–222.
4. Господарський кодекс скасовано вже з 28 серпня: ключові зміни // LIGA:ZAKON.Бізнес. 29.08.2025. URL: https://biz.ligazakon.net/news/238556_skasuvannya-gospodarskogo-kodeksu-vzhe-z-28-serpnya-klyuchov-zmni
5. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку : кол. монографія / Ф. М. Рудич, Р. В. Балабан, Ю. С. Ганжуров [та ін.] ; за ред. Ф. М. Рудича ; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ : Парламентське вид-во, 2006. – 412 с.
6. Дейч М. Є. Становлення та розвиток багаторівневої системи соціальної відповідальності: управлінський аспект : монографія / НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2014. – 352 с.
7. Дем'яненко О. О. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні // Університетські наукові записки. – 2019. – Т. 18. № 4 (72). – С. 27–37.

8. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. – 252 с.
9. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України; Стратегія від 03.03.2021 № 179 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/179-2021-%D0%BF>
10. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки : Указ Президента України; Стратегія від 27.09.2021 № 487/2021 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/487/2021>
11. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. (Господарський кодекс України визнано таким, що втратив чинність з 28.08.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
12. Про публічно-приватне партнерство : Закон України від 19.06.2025 № 4510-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4510-20>
13. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/722/2019>
14. Публічно-приватне партнерство в Україні – нові правила // DLF attorneys-at-law. 03.08.2025. URL: <https://dlf.ua/ua/publichno-privatne-partnerstvo-v-ukrayini-novi-pravila/>
15. Пушкар М. С., Голінач Л. І. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія і практика : монографія. – Тернопіль : Карт-бланш, 2018. – 245 с.
16. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. Г. Брінцева та ін.]; за наук. ред. А. М. Колота ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», НП Ін-т соц.-труд. відносин. – Київ : КНЕУ, 2012. – 501 с.
17. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року : проект-2017 / ПРООН в Україні ; ГЕФ. – К., 2017. – 112 с.
18. Шайгородський Ю. Ж. Громадянське суспільство в Україні: чинники й особливості формування // Сучасна українська політика. – 2013. – Вип. 28. – С. 323–334.
19. OECD. Responsible Business Conduct Implications of Russia's Invasion of Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org/publications/responsible-business-conduct-implications-of-russia-s-invasion-of-ukraine-49d0ad80-en.htm>
20. OECD. Responsible business conduct implications of Russia's invasion of Ukraine // OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/responsible-business-conduct-implications-of-russia-s-invasion-of-ukraine_f222a4d1-en.html
21. Sanchenko A. State of Implementation of the Business and Human Rights Chapter of the National Human Rights Strategy of Ukraine: Integration of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights to National Human Rights, Recovery and Peacebuilding Strategic Documents. Kyiv : UNDP, 2022. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_nhr_strategy.pdf
22. United Nations Development Programme. Responsible Business Conduct During War in Ukraine: Context Assessment Study. New York : UNDP, 2023. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_responsible_business_conduct_during_war_in_ukraine_eng.pdf

23. United Nations Development Programme. Responsible Business Conduct During War in Ukraine: Context Assessment Study. Kyiv : UNDP in Ukraine, 2023. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/responsible-business-conduct-during-war-ukraine-context-assessment-study>

References

1. Andriichuk, T. S. (2020). Derzhavna pidtrymka rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini: stratehichni zavdannia ta mekhanizmy realizatsii [State support for the development of civil society in Ukraine: strategic tasks and mechanisms of implementation]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «KPI imeni Ihoria Sikorskoho». Seriya: Politolohiia. Sotsiologhiia. Pravo - Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute". Series: Political Science. Sociology. Law*, 4 (48), 52–60 [in Ukrainian].
2. Bulo DPP, a stalo PPP – i shcho dali? [It was PPP, but it became PPP – and what next?] (2025, October 1). *GOLAW*. Retrieved from <https://golaw.ua/ua/insights/publication/bulo-dpp-a-stalo-ppp-i-shho-dali/> [in Ukrainian].
3. Honcharuk, T. V., & Shumka, M. L. (2011). Hromadianske suspilstvo v Ukraini: problemi stanovlennia ta potentsial [Civil society in Ukraine: problems of formation and potential]. In *Filosofiia finansovoi tsyvilizatsii: liudyna u sviti hroshrei - Philosophy of Financial Civilization: A Person in the World of Money: materialy mizhnarodnykh filosofsko-ekonomichnykh chytan* (pp. 215–222). Lviv [in Ukrainian].
4. Hospodarskyi kodeks skasovano vzhe z 28 serpnia: kluchovi zminy [The Commercial Code has been repealed since August 28: key changes] (2025, August 29). *LIGA:ZAKON.Biznes*. Retrieved from https://biz.ligazakon.net/news/238556_skasuvannya-gospodarskogo-kodeksu-vzhe-z-28-serpnia-kluchov-zmni [in Ukrainian].
5. Rudych, F. M., Balaban, R. V., Hanzhurov, Yu. S. et al. (2006). Hromadianske suspilstvo v suchasni Ukraini: spetsyfika stanovlennia, tendentsii rozvytku [Civil society in modern Ukraine: specificity of formation, development trends]: kol. monohrafiia (F. M. Rudych, Ed.). Kyiv: Parlamentske vyd-vo; In-t politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].
6. Deich, M. Ye. (2014). Stanovlennia ta rozvytok bahatorivnevoi systemy sotsialnoi vidpovidalnosti: upravlinskyi aspekt [Formation and development of a multilevel system of social responsibility: managerial aspect]: monohrafiia. Donetsk: NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics [in Ukrainian].
7. Demianenko, O. O. (2019). Derzhavna polityka spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini [State policy of promoting the development of civil society in Ukraine]. *Universytetski naukovi zapysky - University Scientific Notes*, 18 (4 (72)), 27–37 [in Ukrainian].
8. Kruhlov, V. V. (2019). Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini: mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання [Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation]: monohrafiia. Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr» [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia vid 03.03.2021 № 179 (2021). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/179-2021-%D0%BF> [in Ukrainian].
10. Pro Natsionalnu stratehiu spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2021–2026 roky [On the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021–2026]: Ukaz Prezydenta Ukrainy; Stratehiia vid 27.09.2021 № 487/2021 (2021). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/487/2021> [in Ukrainian].

11. Pro osoblyvosti rehuliuвання diialnosti yurydychnykh osib okremykh orhanizatsiino-pravovykh form u perekhidnyi period ta obiednan yurydychnykh osib [On peculiarities of regulation of activities of legal entities of separate organizational and legal forms in the transition period and associations of legal entities]: Zakon Ukrainy vid 09.01.2025 № 4196-IX (Hospodarskyi kodeks Ukrainy vyznano takym, shcho vtratv chynnist z 28.08.2025) (2025). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].

12. Pro publichno-pryvatne partnerstvo [On public-private partnership]: Zakon Ukrainy vid 19.06.2025 № 4510-IX (2025). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/4510-20> [in Ukrainian].

13. Pro Tsili staloho rozvytku Ukraini na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 № 722/2019 (2019). Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/722/2019> [in Ukrainian].

14. Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini – novi pravyla [Public-private partnership in Ukraine – new rules] (2025, August 3). *DLF attorneys-at-law*. Retrieved from <https://dlf.ua/ua/publichno-privatne-partnerstvo-v-ukrayini-novi-pravyla/> [in Ukrainian].

15. Pushkar, M. S., & Holinach, L. I. (2018). *Sotsialna vidpovidalnist biznesu: teoriia i praktyka* [Social responsibility of business: theory and practice]: monohrafiia. Ternopil: Kart-blansh [in Ukrainian].

16. Kolot, A. M., Hrishnova, O. A., Brintseva, O. H. et al. (2012). *Sotsialna vidpovidalnist: teoriia i praktyka rozvytku* [Social responsibility: theory and practice of development]: monohrafiia (A. M. Kolot, Ed.). Kyiv: KNEU; M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy; DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Hetmana», NP In-t sots.-trud. vidnosyn [in Ukrainian].

17. Stratehiia staloho rozvytku Ukraini do 2030 roku: proekt-2017 [Sustainable Development Strategy of Ukraine until 2030: project-2017] (2017). UNDP in Ukraine; HEF. Kyiv [in Ukrainian].

18. Shaiforodskiy, Yu. Zh. (2013). Hromadianske suspilstvo v Ukraini: chynnyky i osoblyvosti formuvannya [Civil society in Ukraine: factors and features of formation]. *Suchasna ukrainska polityka - Modern Ukrainian Politics*, 28, 323–334 [in Ukrainian].

19. OECD. (2023). Responsible Business Conduct Implications of Russia's Invasion of Ukraine. Paris: OECD Publishing. Retrieved from <https://www.oecd.org/publications/responsible-business-conduct-implications-of-russia-s-invasion-of-ukraine-49d0ad80-en.htm>

20. OECD. (2023). Responsible business conduct implications of Russia's invasion of Ukraine. *OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/responsible-business-conduct-implications-of-russia-s-invasion-of-ukraine_f222a4d1-en.html

21. Sanchenko, A. (2022). State of Implementation of the Business and Human Rights Chapter of the National Human Rights Strategy of Ukraine: Integration of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights to National Human Rights, Recovery and Peacebuilding Strategic Documents. Kyiv: UNDP. Retrieved from https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_nhr_strategy.pdf

22. United Nations Development Programme. (2023). Responsible Business Conduct During War in Ukraine: Context Assessment Study. New York: UNDP. Retrieved from https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_responsible_business_conduct_during_war_in_ukraine_eng.pdf

23. United Nations Development Programme. (2023). Responsible Business Conduct During War in Ukraine: Context Assessment Study. Kyiv: UNDP in Ukraine. Retrieved from <https://www.undp.org/ukraine/publications/responsible-business-conduct-during-war-ukraine-context-assessment-study> [in English].

Надійшла / Received 10.01.2026

Прийнято до друку / Accepted 01.03.2026

Опубліковано онлайн / Published online 17.03.2026